Głoski szeregu szumiącego („sz”, „ż”, „cz”, „dż”)

„sz”
W lustrze pokazujemy dziecku układ języka i warg. Polecamy zrobić to samo, tzn. unieść język za górne zęby (na wałek dziąsłowy), zęby zewrzeć (zbliżyć ale nie zaciskać) i wargi lekko wysunąć do przodu (ułożyć w ryjek). W takim układzie polecamy dziecku wymawiać podczas wydechu przedłużone „sz”.
Jeśli są problemy:
- Można pomóc dotykając czubek języka i miejsce za wałkiem dziąsłowym lub unosząc szpatułką język za górne zęby. Zęby zbliżamy i wargi lekko wysuwamy do przodu poprzez naciśnięcie policzków.
- W skrajnych przypadkach można przytrzymać uniesiony język palcem lub szpatułką i polecić dziecku długo dmuchać przez zęby.

„ż”
Jeśli „sz” wymawiane jest prawidłowo, nie powinno być kłopotu z wymową „ż”.
Jeśli są problemy:
- Przykładamy ręce do szyi podczas wybrzmiewania, by wyczuć wibracje dźwięcznej głoski „ż”.
- Wypowiadanie „sz” z przedłużonym „y” i równocześnie kontrolowanie drżenia szyi. Przechodzimy do wypowiadania „szżyyy”, a potem do wypowiadania przedłużonego „ż” w otoczeniu samogłosek ażżża, ażżżo, ażżże itd., skracając wybrzmiewanie do ażа, ażo, aże itd.

„cz”
Jeśli „sz” i „ż” wymawiane są prawidłowo, nie powinno być kłopotu z wymową „cz”.
Jeśli są problemy:
- Polecamy dziecku unieść język za górne zęby, za wałek dziąsłowy. Początkowo polecamy wymawiać krótkie „t”, a następnie długie „sz” („t” + „sz” = „cz”), powoli przechodząc do „cz”.

„dż”
Jeśli „sz”, „ż”, „cz” wymawiane są prawidłowo, nie powinno być kłopotu z wymową „dż”. Tym bardziej, że niewiele jest wyrazów, w których „dż” występuje.
3. Utrwalenie głosek szeregu szumiącego („sz”, „ż”, „cz”, „dż”).
„sz”
Najpierw ćwiczymy „sz” w izolacji.
Następnie ćwiczymy „sz” w połączeniu z samogłoskami:

- nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
sza, szo, sze, szu, szy;
- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
asza, aszo, asze, aszu, aszy
osza, oszo, osze, oszu, oszy
esza, eszo, esze, eszu, eszy
usza, uszo, usze, uszu, uszy
ysza, yszo, ysze, yszu, yszy;
- wygłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
asz, osz, esz, usz, ysz.
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.
„ż”
Najpierw ćwiczymy „ż” w izolacji.
Potem ćwiczymy „ż” w połączeniu z samogłoskami:
- nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
ża, żo, że, żu, ży;
- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
ąża, ążo, ąże, ążu, ąży
ąża, ążo, ąże, ążu, ąży
eża, eżo, eże, eżu, eży
uża, użo, uże, użu, uży
yża, yżo, yże, yżu, yży.
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.
„cz”
Najpierw ćwiczymy „cz” w izolacji.
Potem ćwiczymy „cz” w połączeniu z samogłoskami:
- nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
cza, czo, cze, czu, czy;
- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
acza, aczo, acze, aczu, aczy
ocza, oczo, ocze, oczu, oczy
ecza, eczo, ecze, eczu, eczy
ucza, uczo, ucze, uczu, uczy
ycza, yczo, ycze, yczu, yczy;
- wygłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
acz, ocz, ecz, ucz, ycz.

Ćwiczymy wszystko w zdaniach.

„dż”
Najpierw ćwiczymy „dż” w izolacji.
Potem ćwiczymy „dż” w połączeniu z samogłoskami:
- nagłos w sylabach, logotomach, wyrazach, potem w związkach wyrazowych
dża, dżo, dże, dżu, dży;
- śródgłos w wyrazach, potem w związkach wyrazowych
adża, adżo, adże, adżu, adży
odża, odżo, odże, odżu, odży
edża, edżo, edże, edżu, edży
udża, udżo, udże, udżu, udży
ydża, ydżo, ydże, ydżu, ydży.
Ćwiczymy wszystko w zdaniach.